

Forest Stewardship Council®

**PRIROČNIK ZA
CENTRALIZIRANO NACIONALNO
OCENO TVEGANJA ZA
NAROČILO FSC®
NADZOROVANEGA LESA V
SLOVENIJI**

Avgust 2020

Vsebino

Predgovor	3
Kaj je FSC nadzorovani les?	3
Kaj je FSC ocena tveganja?	3
Kaj je centralizirana nacionalna ocena tveganja?	3
Povzetek Centralizirane nacionalne ocene tveganja za Slovenijo.....	5
Kaj je treba storiti za kazalnike, za katere je ugotovljeno tveganje?	6
Kategorija 1: Nezakonita sečnja	7
1.4 Odkazilo dreves za posek	7
Diagram toka odkupa nadzorovanega lesa	9

Predgovor

Kaj je FSC nadzorovani les?

FSC nadzorovani les je material, ki ga lahko mešamo s FSC certificiranim materialom pri izdelavi izdelkov, označenih z oznako FSC Mix.

Po navedbah FSC se lahko kot nadzorovani les uporablja samo material iz 'sprejemljivih' virov. Obstaja 5 kategorij nesprejemljivih materialov, ki se jih ne sme mešati s FSC certificiranimi materiali:

1. Nelegalno posekan les;
2. Les, posekan na tak način, da so zaradi sečnje kršene tradicionalne ali človekove pravice;
3. Les, posekan v gozdovih visoke ohranitvene vrednosti, ki so zaradi aktivnosti sečnje ogroženi;
4. Les, posekan v gozdovih, ki jih spreminjajo v plantaže ali v področja za negozdno uporabo;
5. Les, posekan v gozdovih, kjer so posajena genetsko spremenjena drevesa.

Zahteve za nadzorovani les so na splošno navedene v dveh FSC standardih:

- *FSC-STD-40-005 V3-1 Zahteve za nakup FSC nadzorovanega lesa*
- *FSC-STD-30-010 V2-0 FSC standard za nadzorovani les za organizacije, ki upravljajo z gozdovi*

Kaj je FSC ocena tveganja?

FSC ocena tveganja je ocena tveganja pri nakupu materialov iz necertificiranih virov, ki vključuje tveganje, povezano s poreklom in mešanjem materialov v lesnopredelovalni verigi. Organizacije, ki imajo certifikat FSC COC, morajo oceno vključiti v svoj sistem skrbnega pregleda, da ocenijo in zmanjšajo tveganje, povezano z materialom brez FSC certifikata, kot je določeno v zahtevah FSC-STD-40-005 za nakup FSC nadzorovanega lesa.

Kaj je centralizirana nacionalna ocena tveganja?

Centralizirana nacionalna ocena tveganja (CNRA) je ocena tveganja nakupa materialov iz necertificiranih virov v določeni državi ali regiji, ki vključuje informacije o tveganosti oskrbe („nizka“ ali „ugotovljena“) za vsako od petih kategorij nadzorovanega lesa. Kadar je tveganje ugotovljeno, centralizirana nacionalna ocena tveganja opredeli „nadzorne ukrepe“ za zmanjšanje tveganja in omogočanje nakupa materialov. Po drugi strani pa opredelitev nizkega tveganja organizacijam omogoča nakup takega materiala za mešanje s FSC certificiranim materialom, ne da bi se sprejeli dodatni nadzorni ukrepi.

Cilj tega priročnika

Ta priročnik je zasnovan za lažje branje in razumevanje FSC centralizirane nacionalne ocene tveganja za nakup FSC® nadzorovanega lesa v Sloveniji (FSC-CNRA-SI V2-0 EN), odobrene 2. julija 2020. Zlasti želimo zagotoviti koristne informacije organizacijam s certifikatom FSC kot tudi organizacijam v postopku certificiranja, z opisom ukrepov, ki jih je treba izvesti v fazi poglobljenega preverjanja nakupa materialov iz virov, ki niso certificirani s strani FSC.

Po kratkem uvodu so povzeti rezultati ocene tveganja (glej tabelo na straneh 5 in 6). V nadaljevanju so podrobneje opisani rezultati ocene za tiste kazalnike, za katere je tveganje "ugotovljeno" in je zato zanje treba izvesti nekatere nadzorne ukrepe. Za vse kazalnike "nizkega tveganja" nadaljnji ukrepi niso potrebni. V tem primeru bo pri poglobljeni analizi zadostovalo sklicevanje na centralizirano nacionalno oceno tveganja.

Mrs. Urša Vilhar and Mr. Peter Bele significantly contributed to the compilation of the document »PRIROČNIK ZA CENTRALIZIRANO NACIONALNO OCENO TVEGANJA ZA NAROČILO FSC® NADZOROVANEGA LESA V SLOVENIJI« in the Slovenian language, and we use this occasion to sincerely thank them for their efforts!

Gospa Urša Vilhar in gospod Peter Bele sta pomembno prispevala k sestavi dokumenta »PRIROČNIK ZA CENTRALIZIRANO NACIONALNO OCENO TVEGANJA ZA NAROČILO FSC® NADZOROVANEGA LESA V SLOVENIJI« v slovenskem jeziku in ob tej priložnosti se jim iskreno zahvaljujemo za njihov trud!

Povzetek Centralizirane nacionalne ocene tveganja za Slovenijo

Številka	Kazalnik	Stopnja tveganja
Kategorija 1: Nezakonita sečnja		
1.1	Lastništvo nad zemljišči in pravice do gospodarjenja z gozdovi	Nizko tveganje
1.2	Koncesije	Nizko tveganje
1.3	Gozdnogospodarsko načrtovanje	Nizko tveganje
1.4	Odkazilo dreves za posek	Ugotovljeno tveganje
1.5	Plačilo licenčnin in pristojbin za sečnjo	Se ne uporablja
1.6	Davek na dodano vrednost in drugi prometni davki	Nizko tveganje
1.7	Davek od dohodka in dobička	Nizko tveganje
1.8	Predpisi za sečnjo	Nizko tveganje
1.9	Zaščitena območja in vrste	Nizko tveganje
1.10	Okoljske zahteve	Nizko tveganje
1.11	Zdravje in varnost ljudi	Nizko tveganje
1.12	Zakonita zaposlitev	Nizko tveganje
1.13	Pravice domorodnih in lokalnih skupnosti	Nizko tveganje
1.14	Načelo prostovoljne in predhodne privolitve po predhodni seznanitvi	Nizko tveganje
1.15	Pravice domorodnih skupnosti	Se ne uporablja
1.16	Merjenje in razvrščanje gozdnih lesnih sortimentov	Nizko tveganje
1.17	Trgovina in prevoz	Nizko tveganje
1.18	Mednarodno trgovanje in transferne cene	Nizko tveganje
1.19	Običajni predpisi	Nizko tveganje
1.20	CITES	Nizko tveganje
1.21	Zakonodaja ki zahteva postopke skrbnega pregleda	Nizko tveganje
Kategorija 2: Les, posekan na tak način, da so zaradi sečnje kršene tradicionalne ali človekove pravice		
2.1	Gozdarski sektor ni povezan z nasilnimi oboroženimi konflikti, vključno s tistimi, ki ogrožajo nacionalno ali regionalno varnost in / ali vojaški nadzor.	Nizko tveganje
2.2	Spoštujejo se pravice delavcev, vključno s pravicami, določenimi v dokumentu ILO o temeljnih načelih in pravicah pri delu.	Nizko tveganje
2.3	Pravice domorodnih in lokalnih skupnosti se ohranjajo.	Nizko tveganje
Kategorija 3: Les iz gozdov katerih visoka ohranitvena vrednosti je zaradi gospodarjenja ogrožena		

3.0	Ocena prisotnosti in ranljivosti HCV	Nizko tveganje
3.1	HCV 1: Raznolikost vrst	Nizko tveganje
3.2	HCV 2: Ekosistemi na krajinski ravni in mozaiki	Nizko tveganje
3.3	HCV 3: Ekosistemi in habitati	Nizko tveganje
3.4	HCV 4: Kritične ekosistemske storitve	Nizko tveganje
3.5	HCV 5: Potrebe lokalnih skupnosti	Nizko tveganje
3.6	HCV 6: Kulturne vrednote lokalnih skupnosti	Nizko tveganje
Kategorija 4: Les iz gozdov, spremenjenih v plantaže ali v negozdno rabo		
4.1	Spreminjanje naravnih gozdov v nasade ali druga zemljišča je v zadnjih petih letih povprečno manj kot 0,02% ali 5000 hektarjev letno; ali je spreminjanje nezakonito na državni in regionalni ravni na javnih / zasebnih zemljiščih.	Nizko tveganje
Kategorija 5: Les iz gozdov, v katerih so posajena genetsko spremenjena drevesa		
5.1	Genetsko spremenjenih dreves se ne uporablja v komercialne namene.	Nizko tveganje

Kaj je treba storiti za kazalnike, za katere je ugotovljeno tveganje?

Ko se v lesnopredelovalni verigi ugotovi tveganje, povezano z izvorom materiala, ali tveganje, povezano z mešanjem materiala, mora organizacija sprejeti nadzorne ukrepe za zmanjšanje in nadzor tega tveganja. Nadzorne ukrepe je treba izvajati v skladu z nacionalno ali regionalno zakonodajo.

Kategorija 1: Nezakonita sečnja

S Slovenskimi gozdovi gospodarimo po načelu sonaravnosti, večnamenskosti in trajnosti. Gozdovi pokrivajo nekaj manj kot 1,2 milijona ha ali skoraj 60% celotne površine države. Glavni zakonodajni okvir predstavlja Zakon o gozdovih iz leta 1993 s spremembami in dopolnitvami ter Resolucija o Nacionalnem gozdnem programu (2007). Načrtovanje in gospodarjenje z gozdovi izvaja Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) kot del javne gozdarske službe za vse gozdove, ne glede na lastništvo. ZGS označuje drevesa za sečnjo v gozdnogojitvene namene ter nadzira in omogoča vse dejavnosti gospodarjenja v gozdovih. Vse postopke pridobivanja lesa je treba izvesti na podlagi odkazila dreves za posek z strani ZGS. Odkazilo dreves za posek predpisuje količino, drevesno vrsto in število dreves v posameznem debelinskem razredu. Izvedbo poseka odkazanih dreves in spravilo lesa preveri in evidentira ZGS. Gozdarski izvajalci morajo izvajati gozdna dela v skladu z uredbo EU o prepovedi nezakonitega trga z lesom (EUTR 995/2010), ki predvideva vodenje evidence o celotnem poseku in prodaji lesa.

Splošna specifikacija tveganja: za kazalnik 1.4 (Odkazilo dreves za posek) obstaja določeno tveganje.

Določeno tveganje

1.4 Odkazilo dreves za posek

Odkazilo dreves za posek izvajajo revirni gozdarji ZGS v sodelovanju z lastnikom gozda. Revirni gozdarji ZGS označujejo vsako posamezno drevo za posek. To poteka v skladu z veljavnimi gozdnogospodarskimi načrti. Lastniki in upravljalci gozdov upoštevajo sistem skrbnega pregleda (DDS) v skladu z uredbo EUTR 995/2010. Sečnjo lesa lahko izvajajo samo lastniki gozdov, njihova ožja družina ali registrirani izvajalec gozdarskih del. Obstaja več različnih dovoljenj za gospodarjenje z gozdovi (redna sečnja, gradnja gozdnih prometnic, sanitarni posek in nega gozda), pri katerih so postopki podobni. Lokalni in mednarodni viri ter lokalni strokovnjaki ne navajajo težav z odkazilom za poseka lesa. Obstaja potencialno tveganje pri sečnji lesa za kurjavo brez predhodnega odkazila dreves za posek s strani revirnega gozdarja ZGS.

V uradnih letnih poročilih ZGS je navedeno, da je bilo 0,4% letnega poseka za leti 2016 in 2015 izvedeno nezakonito. V letu 2014 je ocena znašala 0,3%. V letu 2016 je bilo 1 685 primerov nezakonite sečnje in 0,4% oziroma 24 410 m³ nezakonito posekanega lesa (v letu 2016 je znašal skupni posek 6 102 630 m³ lesa).

Domnevamo, da je problem z nezakonito sečnjo v zadnjem desetletju še vedno enak. Dejstvo, da je bil v letu 2016 ocenjeno 0,4% vsega poseka kot nezakonita sečnja (kar znaša 24 410 m³ lesa) in se ne zmanjšuje, je razlog za ugotovitev tveganja, tudi če se težava pojavi le na 0,04% celotne površine

gozdov. Veljavne zakonodaje in predpisov ne upoštevajo dosledno vsi deležniki in / ali jih pogosto prezrejo in / ali jih ustrezni organi ne izvajajo.

Nadzorni ukrepi (kazalnik 1.4)

Sistem izbire dreves za posek in izdajanja odkazila v Sloveniji pušča prostor za dvome o nezakoniti sečnji. Čeprav ni prisotno krčenje gozdov (površina gozda se zaradi zaraščanja kmetijskih površin na splošno povečuje), vendar v panjevskem sistemu gospodarjenja z gozdovi (engl. coppiced system) zasebni lastniki sekajo les za kurjavo. Zato obstaja tveganje, da veljavni sistem odkazil dreves za posek ne deluje stoodstotno. Čeprav se težava pojavi le na 0,04% celotne površine gozdov in lahko domnevamo, da je nevarnost HCV omejena, sklepamo, da še vedno obstaja težava z odkazilom dreves za posek. Kljub temu kaže, da gre predvsem za posek lesa za kurjavo za lastne potrebe zasebnih lastnikov gozdov in to v majhnih količinah.

Priporočeni nadzorni ukrepi:

- 1) Trgovina z lesom za kurjavo v Sloveniji ni priporočljiva.
- 2) V vsakem primeru vedno zaprosite za odkazilo dreves za posek revirnega gozdarja ZGS, ki mora biti na voljo ne glede na količino posekanega lesa.
- 3) Pravilno preverite količino lesa in drevesno vrsto v tovoru in ga primerjajte s številkami na prevoznih listinih.

Diagram toka odkupa nadzorovanega lesa

